

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 136/2024-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], zastúpeného LÖWY & LÖWY s. r. o., Slowackého 56, Bratislava, proti postupu Správneho súdu v Bratislave v konaní sp. zn. BA-5S/8/2021 takto

rozhodol:

- Postupom Správneho súdu v Bratislave v konaní sp. zn. BA-5S/8/2021 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Správne mu súdu v Bratislave **prikazuje**, aby v konaní sp. zn. BA-5S/8/2021 konal bez zbytočných prietahov.
- Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **1 500 eur**, ktoré **je** Správny súd v Bratislave **povinný** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
- Správny súd v Bratislave **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľa **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. februára 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Správneho súdu v Bratislave (ďalej len „správny súd“)

v konaní sp. zn. BA-5S/8/2021. Žiada prikázať správne mu súdu konať bez zbytočných prietáhov a o priznanie finančného zadosťučinenia 2 000 eur a náhrady trov konania.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 136/2024-12 zo 7. marca 2024 prijal ústavnú sťažnosť v celom rozsahu na ďalšie konanie.

II.

Skutkové východiská a sťažnostná argumentácia

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uviedol, že v napadnutom konaní vedenom pred správnym súdom (predtým Krajským súdom v Bratislave, pozn.) o jeho žalobe o preskúmanie rozhodnutia Národného bezpečnostného úradu (ďalej len „NBÚ“) z 12. novembra 2020, ktorým bol potvrdený personálny rozkaz o dočasnom pozbavení výkonu štátnej služby sťažovateľa, dochádza k zbytočným prietahom. Žaloba bola podaná 15. januára 2021 a po poslednom vyjadrení sťažovateľa z 18. apríla 2021 už vo veci zo strany súdu neboli realizované žiadne úkony. Súd je teda takmer tri roky absolútne nečinný, a to napriek opakovaným urgenciám a žiadostiam sťažovateľa o nariadenie pojednávania.

4. Podľa sťažovateľa nejde o právne zložitú vec, naopak, uvedené spadá do bežného rámca agendy správneho súdu. Zároveň svojím správaním nespôsobil zdĺhavý postup v konaní.

III.

Vyjadrenie správneho súdu

5. Správny súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti popísal priebeh napadnutého konania a poukázal na nutnosť prednostného vybavovania skôr napadnutých a lehotovaných vecí, na nedostatočnú obsadenosť súdu sudcami a na množstvo nerozhodnutých vecí, ktoré prevzal ku dňu svojho vzniku.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

6. Vzhľadom na povahu predmetu napadnutého konania správneho súdu bolo potrebné, aby sa ústavný súd zaoberal otázkou aplikovateľnosti čl. 6 ods. 1 dohovoru.

7. Podľa pôvodného stanoviska Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) do rozsahu pôsobnosti čl. 6 ods. 1 dohovoru nespádali spory štátnych zamestnancov, ktorých pracovná náplň vykazovala špecifické znaky verejnej správy konajúcej z pozície verejnej moci poverenej ochranou záujmov štátu či samosprávnych celkov. Typickými vykonávateľmi takýchto činností boli ozbrojené sily a polícia (Pellegrin proti Francúzsku, rozsudok veľkého senátu z 8. 12. 1999, § 66).

8. Neskôr však ESLP dospel k výkladu, podľa ktorého na to, aby bol štátny zamestnanec vyňatý z ochrany vyplývajúcej z čl. 6 dohovoru, musia byť splnené dve podmienky. Podľa prvej z nich právny poriadok dotknutého štátu musí výslovne vylučovať prístup k súdu v prípadoch určitých pozícií či kategórií zamestnancov. Podľa druhej podmienky vyňatie z ochrany podľa čl. 6 dohovoru musí spočívať na objektívnych dôvodoch spojených so záujmom štátu. Iba skutočnosť, že dotknutá osoba je súčasťou sektoru alebo služby podieľajúcej sa na výkone verejnej moci, nie je sama osebe určujúca. Aby vyňatie bolo ospravedliteľné, nestačí preukázať, že sa štátny zamestnanec podieľa na výkone verejnej moci alebo že existuje zvláštne puto dôvery a lojality medzi ním a štátom ako zamestnávateľom. Je totiž potrebné preukázať aj to, že predmet sporu je viazaný na výkon verejnej

moci alebo že je ním ohrozené už uvedené zvláštne puto. Preto v zásade nič neospravedlňuje vyňať z ochrany poskytovanej čl. 6 dohovoru bežné pracovné spory, ako napr. spory týkajúce sa mzdy, náhrad a ďalších práv tohto typu (Vilho Eskelinen a ďalší proti Fínsku, rozsudok veľkého senátu z 19. 4. 2007, § 50 – § 55).

9. Ako všeobecný princíp preto v súčasnosti platí, že skutočnosť, že ide o spor vedený štátnym zamestnancom proti štátu, sama osebe nebráni aplikovateľnosti čl. 6 dohovoru. Výnimka prichádza do úvahy len za súčasného splnenia dvoch podmienok (prístup k súdu musí byť vylúčený už na základe vnútroštátneho práva a vylúčenie tohto prístupu musí spočívať na objektívnych dôvodoch súvisiacich so záujmom štátu).

10. Slovenský právny poriadok možnosť súdneho preskúmania rozhodnutia o rozklade proti personálneho rozkazu riaditeľa NBÚ o dočasnom pozbavení výkonu štátnej služby nevylučuje, čo v konečnom dôsledku zakladá aplikovateľnosť čl. 6 ods. 1 dohovoru na daný prípad.

11. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru ESĽP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

12. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESĽP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

13. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že správne súdne konania zamerané na prieskum zákonnosti rozhodnutí orgánov verejnej správy možno zaradiť k štandardnej agende súdov v rámci správneho súdnictva, preto dĺžka konania pred správnym súdom nebola závislá od skutkovej či právnej náročnosti prerokovávanej veci.

14. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v napadnutom konaní, ústavný súd nezistil takú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k zbytočným prietahom.

15. Napokon ústavný súd hodnotil postup správneho súdu (resp. Krajského súdu v Bratislave ako jeho právneho predchodcu) z hľadiska existencie zbytočných prietahov v doterajšom priebehu napadnutého konania. Súd je vo veci nečinný tri roky, keď od zaslania dupliky žalovaného sťažovateľovi 10. mája 2021 nevykonal už žiadny úkon.

16. Vo vzťahu k obrane správneho súdu spočívajúcej v argumentácii o nedostatočnej obsadenosti súdu sudcami a o množstve nerozhodnutých vecí, ktoré prevzal, ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadala o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva

na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (I. ÚS 35/03, II. ÚS 52/99).

17. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

18. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom správneho súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, mu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov, pretože označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti sťažovateľa právoplatne skončená.

19. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

20. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie primeraného finančného zadostučinenia v sume 2 000 eur, čo odôvodnil pretrvávajúcim pocitom právnej neistoty, beznádeje a nespravodlivosti a skutočnosťou, že vec nebola právoplatne skončená napriek opakovaným žiadosťiam a prísľubu rozhodnutia.

21. Cieľom primeraného finančného zadostučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

22. Pri určení primeraného finančného zadostučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadostučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

23. Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného správnym súdom, resp. jeho právnym predchodcom, ako aj na jeho už uvedenú neodôvodnenú nečinnosť, berúc do úvahy predmet konania na správnom súde, správanie sťažovateľa, ako aj všetky okolnosti daného prípadu, ústavný súd považoval priznanie sumy 1 500 eur pre sťažovateľa za primerané finančné zadostučinenie. Vo zvyšnej časti požadovaného finančného zadostučinenia, ktorú už ústavný súd nepovažoval za primeranú, návrhu sťažovateľa nevyhovel.

V.

Trovy konania

24. Podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

25. Ústavný súd podľa § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal sťažovateľovi náhradu trov konania 856,75 eur z dôvodu trov

právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2024 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti) v hodnote po 343,25 eur vrátane dvoch režijných paušálov v hodnote po 13,73 eur. Uvedené sumy sa zvyšujú o daň z pridanej hodnoty vo výške 20 %, keďže právna zástupkyňa sťažovateľa je platiteľkou tejto dane.

26. Priznanú náhradu trov konania je správny súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. apríla 2024

Robert Šorl
predseda senátu